Силабус освітнього компонента
Програма навчальної дисципліни

Ринок праці і державне регулювання зайнятості

Шифр та назва спеціальності
D4 Публічне управління та адміністрування

Інститут
ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Спеціалізація

Кафедра
Соціології і публічного управління (305))

Освітня програма
Публічна політика та управління соціально-економічними змінами

Тип дисципліни
Вибіркові спеціальні (фахові) освітні компоненти

Рівень освіти
Третій (освітньо-науковий, PhD)

Форма навчання
Денна, заочна

Семестр
3

Мова викладання
Українська

Викладачі, розробники

КРУГЛОВ Віталій Вікторович
Vitalii.Kruhlov@khpi.edu.ua
Доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри соціології і публічного управління

Науково-педагогічний стаж - 13 років. Досвід роботи в органах державної влади - 20 років. Автор понад 200 наукових та навчально-методичних праць.
http://web.kpi.kharkov.ua/sp/profesors-ko-vikladats-kij-sklad

МОРОЗ Володимир Михайлович
volodymyr.moroz@khpi.edu.ua
Доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри соціології і публічного управління

Досвід професійної діяльності – 33 роки.
Автор понад 300 наукових та навчально-методичних праць. Стаж професійної діяльності за посадами які відповідають спеціальності «Публічне управління та адміністрування» понад 14 років. Стаж науково-педагогічної діяльності понад 19 років. Експерт з оцінювання проєктів наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, що подаються для участі у конкурсах, які проводить МОН України, за тематичним напрямом «20. Соціальні і гуманітарні науки». Член експертної групи МОН України з професійної педагогіки, психології та змісту професійної (професійно-технічної) освіти. Член редакційних колегій трьох фахових наукових видань. Досвід роботи у спеціалізованих вчених

радах із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата і доктора наук з державного управління понад 8 років. Автор та організатор спільних з литовськими та польськими університетами заявок на отримання грантової підтримки наукових досліджень у межах українсько-польських та, українсько-литовських науково-дослідних проектів. Співавтор та співорганізатор позагрантових наукових проектів із зарубіжними ЗВО (Латвія, Китай та Фінляндія). Пройшов підвищення кваліфікації в: Регіональному інституті адміністрації м. Лілль (Франція); Університеті Тампере (Фінляндія); Балтійській Міжнародній Академії (Латвія); Академії соціальних наук (Польща). Голова Громадської організації «Академія соціальних трансформацій та інноваційного управління» (Україна) Провідний лектор з дисциплін: «Методологічне та інформаційне забезпечення наукових досліджень за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування»»; «Публічна політика та врядування»; «Публічне управління та сталий розвиток»; «Ризик-менеджмент в системі прийняття управлінських рішень»; «Світоглядні засади управлінської діяльності»; «Публічне управління національною безпекою в умовах глобальних викликів» тощо.
Детальніше про викладача на сайті кафедри
http://web.kpi.kharkov.ua/sp/profesors-ko-vikladats-kij-sklad

ТЕРЕЩЕНКО Діна Акрамівна

dina.tereshchenko@khpi.edu.ua

Докторка наук з державного управління, професор, професорка кафедри соціології і публічного управління НТУ «ХПІ»

Детальніше про викладача на сайті кафедри
http://web.kpi.kharkov.ua/sp/profesors-ko-vikladats-kij-sklad

Загальна інформація

Анотація

Освітня компонента спрямована на формування у здобувачів вищої освіти комплексного наукового уявлення про теоретико-методологічні засади функціонування ринку праці та інституційні механізми державного регулювання зайнятості населення в умовах трансформаційної економіки. Курс охоплює теоретичні концепції ринку праці (класичну, кейнсіанську, інституціональну, неокласичну парадигми), закономірності формування попиту і пропозиції робочої сили, сегментацію та регіональну диференціацію ринку праці, теорії безробіття та методи його вимірювання, інституційну архітектуру державного регулювання зайнятості, інструментарій активної й пасивної політики зайнятості, систему загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття, а також сучасні виклики цифрової трансформації зайнятості (платформна економіка, гіг-зайнятість, дистанційна робота), детінізації трудових відносин, трудової міграції та повоєнного відновлення трудового потенціалу України. Особлива увага приділяється порівняльному аналізу міжнародного досвіду регулювання ринку праці (моделі Європейського Союзу, скандинавська, англосаксонська), адаптації концепції гнучкої безпеки та стандартів Міжнародної організації праці до умов трансформаційної економіки України. У процесі навчання здобувачі опановують методи емпіричного аналізу ринку праці (верифікацію закону Оукена, оцінку природного рівня безробіття, аналіз диференціації заробітної плати), інструменти оцінювання ефективності програм зайнятості та навички розробки науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення

державної політики зайнятості. Дисципліна інтегрує знання з економіки праці, державного управління, соціальної політики та порівняльного правознавства для формування цілісного розуміння функціонування ринку праці як об'єкта державного регулювання. Дисципліна орієнтована на підготовку дослідників і фахівців, здатних працювати в органах державної влади у сфері зайнятості, аналітичних центрах, міжнародних організаціях та наукових установах.

Мета та цілі дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування у здобувачів комплексної системи знань, умінь та навичок щодо аналізу функціонування ринку праці та обґрунтування ефективних механізмів державного регулювання зайнятості населення на основі сучасних методологічних підходів, емпіричного інструментарію та міжнародного досвіду для розв'язання значущих проблем державної політики зайнятості.
Основними завданнями дисципліни є: опанування теоретико-методологічного інструментарію дослідження ринку праці; вивчення інституційної архітектури державного регулювання зайнятості в Україні та світі; засвоєння теоретичних концепцій та методів вимірювання безробіття; опанування інструментів активної та пасивної політики зайнятості; вивчення засад загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття; аналіз викликів цифрової трансформації ринку праці та платформної зайнятості; засвоєння механізмів детінізації зайнятості та легалізації трудових відносин; вивчення закономірностей трудової міграції та особливостей функціонування ринку праці в умовах війни і повоєнного відновлення; формування здатності до порівняльного аналізу міжнародного досвіду регулювання зайнятості та адаптації моделі гнучкої безпеки до умов України..

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – іспит.

Компетентності

Загальні компетентності
ЗК03. Здатність ініціювати дослідницько-інноваційні проекти та автономно працювати під час їх реалізації.
ЗК04. Здатність презентувати результати досліджень на всіх рівнях українською та однією з іноземних мов європейського простору.
ЗК_05. Здатність налагоджувати наукову взаємодію, співробітництво.
Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності (СК)
СК02. Здатність науково обґрунтовувати, розробляти та здійснювати експертизу нормативно-правових актів, аналітичних довідок, пропозицій, доповідей.
СК04. Здатність визначати, науково обґрунтовувати та критично оцінювати стратегічні напрями розвитку на загальнодержавному, регіональному, місцевому та на рівні організації.
СК05. Здатність ініціювати, організовувати та керувати інноваційними проєктами на різних рівнях публічного управління та адміністрування.
СК06. Здатність планувати й організовувати роботу дослідницьких колективів з вирішення наукових і науково-освітніх завдань.
СК07. Здатність розробляти та проводити комунікативні заходи задля забезпечення громадської підтримки прийняття управлінських рішень на всіх рівнях публічного управління та адміністрування.
СК09. Здатність застосовувати, розробляти й удосконалювати сучасні технології, в тому числі адміністративно-управлінські, інформаційно-комунікаційні технології, в управлінській, адміністративній, науковій та освітній (педагогічній) діяльності.
СК 10. Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення, в тому числі в конфліктних ситуаціях, а також з метою їх запобігання.
СК 11. Здатність до розробки науково обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення публічного управління та адміністрування.
СК 13. Здатність комплексно розв’язувати значущі проблеми публічного управління соціально-економічними змінами

Результати навчання

РН03. Знати та уміти застосовувати загальні та спеціальні методи наукового пізнання, закони, закономірності та принципи управління для розв'язання проблем публічного управління та адміністрування.
РН08. Уміти готувати проєктні запити на фінансування наукових досліджень, розробляти програмні документи (стратегії, програми, концепції) виходячи із аналізу зарубіжного досвіду, оцінки правового і ресурсного забезпечення та добору адекватних механізмів розвитку публічного управління та адміністрування.
РН09. Уміти розробляти проєкти законодавчих та нормативних актів, передбачаючи правові та соціально-економічні ризики та наслідки запроваджених правових норм.
РН10. Уміти адаптувати й застосовувати сучасні моделі/підходи до управління та адміністрування, а також міжнародний досвід при проектуванні та реорганізації організаційних структур управління на різних рівнях публічного управління та адміністрування.
РН12. Знати зміст та процедури аналізу публічної політики щодо забезпечення соціально-економічних змін та вміти авторитетно обґрунтовувати інноваційні ідеї щодо розв’язання її значущих проблем

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредити ECTS): лекції – 20 год., практичні роботи – 20 год., самостійна робота – 80 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного засвоєння освітньої компоненти необхідно мати знання та практичні навички з таких освітніх компонент: «Механізми публічного управління соціально-економічними змінами», «Організація науково-дослідної та інноваційної діяльності», «Публічне управління та сталий розвиток».

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Під час вивчення освітньої компоненти передбачається: організація інтерактивної роботи здобувачів вищої освіти за напрямом аналізу масивів інформації (офіційні веб-сторінки закладів вищої освіти щодо діяльності спеціалізованих вчених рад та разових спеціалізованих вчених рад за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування»; веб-сторінка інформаційного ресурсу академічних текстів України; веб-сторінки органів публічного управління та міжнародних моніторінгових місій тощо); проведення поточного опитування здобувачів вищої освіти щодо змісту освітньої компоненти; виступи здобувачів вищої освіти на практичних заняттях; звітування про виконання практичних завдань тощо.
Методами навчання у викладанні освітньої компоненти «Публічна політика та врядування» є:
– методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (словесні (бесіда, дискусія, лекція, робота з літературно-інформаційними джерелами); наочні (ілюстрація практичними прикладами); практичні (практичні заняття) методи навчання тощо);
– методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності (методи формування пізнавальних інтересів (навчальні дискусії з проблематики освітньої компоненти; забезпечення успіху в навчанні (метод відкритих перспектив); навчально-пізнавальні ігри за фокусом уваги освітньої компоненти; формування інтересу до проблематики освітньої компоненти; апелювання до практики функціонування суб’єктів та об’єктів публічного управління у т.ч. й апелювання до життєвого та професійного досвіду) тощо);
– методи стимулювання обов’язку і відповідальності у засвоєнні освітньої компоненти (пояснення суспільної та особистої значущості здобувача вищої освіти; формулювання вимог до здобувача вищої освіти, дотримання яких забезпечує успішне виконання закріплених за ним обов’язків; заохочення до відповідального та зразкового виконання здобувачем вищої освіти своїх обов’язків; оперативний контроль та висвітлення переваг та недоліків за його результатами; заохочення здобувача вищої освіти до повторного виконання ним тих завдань, оцінка за які не відповідає його потенціалу тощо);
– методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності;

– бінарні, інтегровані (універсальні) методи (поєднання декількох методів в єдину систему для досягнення комплексної мети навчання, наприклад: словесно-наочний; проблемно-пошуковий тощо).
Технологіями навчання у викладанні освітньої компоненти «Публічна політика та врядування» є:
– пояснювально-ілюстративне навчання (подання та пояснення інформації з дотриманням принципу наочності (схеми, рисунки, діаграми, таблиці тощо); репродукування здобувачем вищої освіти отриманої інформації та виконання практичних завдань за наданим зразком);
– проблемне навчання (виконання під керівництвом науково-педагогічного працівника сформульованих ним відповідно до актуальних проблем публічного управління та адміністрування завдань (пошук шляхів вирішення конкретної проблемної ситуації);
– програмоване навчання (освітня компонента передбачає засвоєння здобувачем вищої освіти чітко визначених за конкретними темами питань, а також оцінювання рівня їх засвоєння, як під час безпосереднього проведення занять (поточний контроль) так й наприкінці розгляду передбаченого освітньою компонентною змісту (підсумковий контроль));
– диференційоване навчання (організація навчально-виховного процесу з прийняттям до уваги, з одного боку, типових індивідуальних особливостей здобувачів вищої освіти, а з іншого – фокусу їх науково-дослідної уваги).

Програма навчальної дисципліни

Навчальні заняття

Лекції

Теми лекцій	Кількість годин
Тема 1. Теоретико-методологічні засади дослідження ринку праці та державного регулювання зайнятості Наукові школи та парадигми дослідження ринку праці: класична, кейнсіанська, інституціональна, неокласична. Категоріальний апарат аналізу ринку праці: зайнятість, робоча сила, економічно активне населення. Методологічний інструментарій дослідження ринку праці: кількісні та якісні методи аналізу. Теорія людського капіталу як методологічна основа аналізу ринку праці. Інституційна теорія ринку праці: інститути, норми, контракти, соціальний діалог. Предмет, об'єкт і завдання державного регулювання зайнятості як наукової та прикладної проблеми.	2
Тема 2. Ринок праці як економічна система: попит, пропозиція, рівновага та сегментація Попит і пропозиція робочої сили: фактори формування та еластичність. Моделі рівноваги ринку праці: конкурентна, монопсонічна, регульована. Сегментація ринку праці: первинний і вторинний сегменти, професійна та регіональна мобільність. Заробітна плата як ціна робочої сили: функції, структура, диференціація. Гнучкість і жорсткість інституційного регулювання ринку праці. Регіональні диспропорції ринку праці в Україні.	2
Тема 3. Інституційна архітектура державного регулювання зайнятості в Україні та світі Органи державного управління у сфері зайнятості: Міністерство економіки, Державна служба зайнятості. Державна служба зайнятості: функції, повноваження, порядок надання послуг. Соціальний діалог і тристороннє партнерство у сфері зайнятості (держава — роботодавці — профспілки). Правові засади державного регулювання зайнятості: Закон України «Про зайнятість населення». Порівняльний аналіз моделей інституційного регулювання зайнятості (континентальна, англосаксонська, скандинавська). Міжнародна організація праці та її нормотворча діяльність у сфері зайнятості.	2

Тема 4. Безробіття: теоретичні концепції, види, вимірювання та соціально-економічні наслідки Теоретичні концепції безробіття: класична, кейнсіанська, монетаристська. Закон Оукена: взаємозв'язок динаміки безробіття та втрат валового внутрішнього продукту. Види безробіття: фрикційне, структурне, циклічне; природний рівень безробіття. Методи вимірювання безробіття: методологія МОП та державної статистики. Соціально-економічні наслідки тривалого безробіття: втрати людського капіталу, бідність, соціальна напруга. Динаміка та регіональна диференціація безробіття в Україні.	2
Тема 5. Активна політика зайнятості: інструменти, програми та оцінка ефективності Концепція активної політики зайнятості: цілі, принципи, інструментарій. Професійне навчання та перепідготовка безробітних. Субсидована зайнятість і підтримка підприємництва безробітних. Громадські та тимчасові роботи як інструмент активної політики зайнятості. Квотування робочих місць для вразливих категорій населення. Оцінка ефективності програм активної політики зайнятості: критерії та методи.	2
Тема 6. Пасивна політика зайнятості та система соціального захисту безробітних Концепція пасивної політики зайнятості та її співвідношення з активною політикою. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: правові засади. Порядок призначення та розміри допомоги по безробіттю. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття: формування та використання коштів. Концепція гнучкої безпеки: поєднання гнучкості ринку праці та соціальної захищеності. Зарубіжний досвід соціального захисту безробітних: скандинавська модель.	2
Тема 7. Цифрова трансформація ринку праці: платформна зайнятість, дистанційна робота та цифрові інструменти управління зайнятістю Цифровізація ринку праці: тенденції, драйвери, наслідки для зайнятості. Платформна зайнятість і гіг-економіка: сутність, масштаби поширення. Дистанційна та гібридна зайнятість: організаційно-правові аспекти. Цифрові послуги державної служби зайнятості та електронні сервіси працевлаштування. Правовий статус платформних працівників та виклики соціального захисту. Ризики цифровізації зайнятості: цифрова нерівність і прекаризація праці.	2
Тема 8. Детінізація зайнятості та легалізація трудових відносин: інституційні механізми та регуляторна політика Неформальна зайнятість: підходи до визначення та масштаби поширення в Україні. Причини та чинники тінізації зайнятості в умовах воєнного стану. Детінізація вторинної зайнятості: інструменти обмеження соціальних ризиків. Державний нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю. Економічні стимули легалізації трудових відносин: пільги, дерегуляція. Міжнародний досвід детінізації ринку праці.	2
Тема 9. Трудова міграція, ринок праці в умовах війни та повоєнне відновлення трудового потенціалу Теоретичні засади дослідження трудової міграції: чинники, види, наслідки. Державна міграційна політика України: інституційне забезпечення. Вплив війни на ринок праці: дефіцит робочої сили, структурні зрушення. Внутрішньо переміщені особи на ринку праці: працевлаштування та адаптація. Реінтеграція ветеранів у професійне життя: програми та інструменти. Регіональні аспекти повоєнного відновлення ринку праці.	2

Тема 10. Міжнародний досвід регулювання ринку праці та адаптація моделей гнучкої безпеки й активної політики зайнятості до умов України Порівняльний аналіз моделей державного регулювання зайнятості (США, ЄС, скандинавська модель). Acquis Європейського Союзу у сфері зайнятості та соціальної політики: вимоги до адаптації законодавства України. Конвенції та рекомендації МОП як міжнародні стандарти регулювання зайнятості. Адаптація моделі гнучкої безпеки до умов трансформаційної економіки України. Європейська стратегія зайнятості та її інструменти. Перспективи гармонізації національного законодавства про зайнятість зі стандартами ЄС.	2
Загальна кількість годин	**20**

Практичні заняття

Теми практичних/семінарських занять	Кількість годин	Вагові коефіцієнти *a*
Тема 1. Теоретико-методологічні засади дослідження ринку праці та державного регулювання зайнятості Порівняльний аналіз наукових шкіл дослідження ринку праці. Застосування категоріального апарату до статистичних даних ринку праці. Оцінка віддачі від людського капіталу. Аналіз інституційного середовища ринку праці.	2	1
Тема 2. Ринок праці як економічна система: попит, пропозиція, рівновага та сегментація Побудова моделі попиту та пропозиції робочої сили для обраної галузі чи регіону. Діагностика сегментації регіонального ринку праці. Аналіз диференціації заробітної плати за видами економічної діяльності. Оцінка інституційної гнучкості регіонального ринку праці.	2	1
Тема 3. Інституційна архітектура державного регулювання зайнятості в Україні та світі Аналіз повноважень органів державного регулювання зайнятості. Оцінка якості послуг державної служби зайнятості. Моделювання процедури соціального діалогу. Порівняльний аналіз моделей інституційного регулювання.	2	1
Тема 4. Безробіття: теоретичні концепції, види, вимірювання та соціально-економічні наслідки Емпірична перевірка закону Оукена на статистичних даних України. Розрахунок і аналіз структури безробіття за видами. Порівняння методик вимірювання безробіття (МОП і реєстрація в службі зайнятості). Оцінка соціально-економічних наслідків безробіття для обраного регіону.	2	1
Тема 5. Активна політика зайнятості: інструменти, програми та оцінка ефективності Розробка програми професійного навчання для обраної категорії безробітних. Оцінка ефективності субсидованої зайнятості. Аналіз практики квотування робочих місць. Розробка критеріїв оцінювання ефективності активної політики зайнятості.	2	1
Тема 6. Пасивна політика зайнятості та система соціального захисту безробітних	2	1

Розрахунок розміру допомоги по безробіттю для типових випадків. Аналіз фінансової стійкості Фонду соціального страхування на випадок безробіття. Оцінка елементів гнучкої безпеки в чинному регулюванні ринку праці України. Порівняльний аналіз моделей соціального захисту безробітних (скандинавська, континентальна, українська).		
Тема 7. Цифрова трансформація ринку праці: платформна зайнятість, дистанційна робота та цифрові інструменти управління зайнятістю Аналіз масштабів платформної зайнятості в обраній сфері. Оцінка організаційно-правових аспектів дистанційної зайнятості. Аналіз цифрових послуг державної служби зайнятості. Оцінка ризиків прекаризації праці в умовах цифровізації.	2	1
Тема 8. Детінізація зайнятості та легалізація трудових відносин: інституційні механізми та регуляторна політика Діагностика масштабів неформальної зайнятості в обраній сфері економічної діяльності. Розробка комплексу заходів детінізації вторинної зайнятості. Аналіз практики державного нагляду за додержанням законодавства про працю. Порівняльний аналіз міжнародного досвіду детінізації ринку праці.	2	1
Тема 9. Трудова міграція, ринок праці в умовах війни та повоєнне відновлення трудового потенціалу Аналіз наслідків трудової міграції для ринку праці України. Розробка заходів підтримки працевлаштування ВПО. Аналіз програм реінтеграції ветеранів на ринку праці. Оцінка регіональних пріоритетів повоєнного відновлення ринку праці.	2	1
Тема 10. Міжнародний досвід регулювання ринку праці та адаптація моделей гнучкої безпеки й активної політики зайнятості до умов України Порівняльний аналіз моделей державного регулювання зайнятості за обраними індикаторами. Оцінка ступеня адаптації законодавства України до acquis ЄС у сфері зайнятості. Розробка сценарію адаптації моделі гнучкої безпеки до умов України. Аналіз застосовності інструментів Європейської стратегії зайнятості в Україні.	2	1
Загальна кількість годин	**10**	$\sum_{i=1}^{n} a_i 1$

Контрольні роботи

Контрольні роботи не передбачено

Самостійна робота

До самостійної роботи відноситься самостійне опрацювання теоретичного матеріалу та виконання індивідуального завдання (за наявності).

Опрацювання теоретичного матеріалу

Теми для самостійного вивчення/ перелік питань	Кількість годин
Тема 1. Теоретико-методологічні засади дослідження ринку праці та державного регулювання зайнятості Наукові школи та парадигми дослідження ринку праці: класична, кейнсіанська, інституціональна, неокласична. Категоріальний апарат аналізу ринку праці: зайнятість, робоча сила, економічно активне населення. Методологічний інструментарій дослідження ринку праці: кількісні та якісні методи аналізу. Теорія людського капіталу як методологічна основа аналізу ринку праці. Інституційна теорія ринку праці: інститути, норми, контракти, соціальний діалог. Предмет, об'єкт і завдання державного регулювання зайнятості як наукової та прикладної проблеми.	8
Тема 2. Ринок праці як економічна система: попит, пропозиція, рівновага та сегментація Попит і пропозиція робочої сили: фактори формування та еластичність. Моделі рівноваги ринку праці: конкурентна, монопсонічна, регульована. Сегментація ринку праці: первинний і вторинний сегменти, професійна та регіональна мобільність. Заробітна плата як ціна робочої сили: функції, структура, диференціація. Гнучкість і жорсткість інституційного регулювання ринку праці. Регіональні диспропорції ринку праці в Україні.	8
Тема 3. Інституційна архітектура державного регулювання зайнятості в Україні та світі Органи державного управління у сфері зайнятості: Міністерство економіки, Державна служба зайнятості. Державна служба зайнятості: функції, повноваження, порядок надання послуг. Соціальний діалог і тристороннє партнерство у сфері зайнятості (держава — роботодавці — профспілки). Правові засади державного регулювання зайнятості: Закон України «Про зайнятість населення». Порівняльний аналіз моделей інституційного регулювання зайнятості (континентальна, англосаксонська, скандинавська). Міжнародна організація праці та її нормотворча діяльність у сфері зайнятості.	8
Тема 4. Безробіття: теоретичні концепції, види, вимірювання та соціально-економічні наслідки Теоретичні концепції безробіття: класична, кейнсіанська, монетаристська. Закон Оукена: взаємозв'язок динаміки безробіття та втрат валового внутрішнього продукту. Види безробіття: фрикційне, структурне, циклічне; природний рівень безробіття. Методи вимірювання безробіття: методологія МОП та державної статистики. Соціально-економічні наслідки тривалого безробіття: втрати людського капіталу, бідність, соціальна напруга. Динаміка та регіональна диференціація безробіття в Україні.	8
Тема 5. Активна політика зайнятості: інструменти, програми та оцінка ефективності Концепція активної політики зайнятості: цілі, принципи, інструментарій. Професійне навчання та перепідготовка безробітних. Субсидована зайнятість і підтримка підприємництва безробітних. Громадські та тимчасові роботи як інструмент активної політики зайнятості. Квотування робочих місць для вразливих категорій населення. Оцінка ефективності програм активної політики зайнятості: критерії та методи.	8
Тема 6. Пасивна політика зайнятості та система соціального захисту безробітних Концепція пасивної політики зайнятості та її співвідношення з активною політикою. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: правові засади. Порядок призначення та розміри	8

допомоги по безробіттю. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття: формування та використання коштів. Концепція гнучкої безпеки: поєднання гнучкості ринку праці та соціальної захищеності. Зарубіжний досвід соціального захисту безробітних: скандинавська модель.	
Тема 7. Цифрова трансформація ринку праці: платформна зайнятість, дистанційна робота та цифрові інструменти управління зайнятістю Цифровізація ринку праці: тенденції, драйвери, наслідки для зайнятості. Платформна зайнятість і гіг-економіка: сутність, масштаби поширення. Дистанційна та гібридна зайнятість: організаційно-правові аспекти. Цифрові послуги державної служби зайнятості та електронні сервіси працевлаштування. Правовий статус платформних працівників та виклики соціального захисту. Ризики цифровізації зайнятості: цифрова нерівність і прекаризація праці.	8
Тема 8. Детінізація зайнятості та легалізація трудових відносин: інституційні механізми та регуляторна політика Неформальна зайнятість: підходи до визначення та масштаби поширення в Україні. Причини та чинники тінізації зайнятості в умовах воєнного стану. Детінізація вторинної зайнятості: інструменти обмеження соціальних ризиків. Державний нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю. Економічні стимули легалізації трудових відносин: пільги, дерегуляція. Міжнародний досвід детінізації ринку праці.	8
Тема 9. Трудова міграція, ринок праці в умовах війни та повоєнне відновлення трудового потенціалу Теоретичні засади дослідження трудової міграції: чинники, види, наслідки. Державна міграційна політика України: інституційне забезпечення. Вплив війни на ринок праці: дефіцит робочої сили, структурні зрушення. Внутрішньо переміщені особи на ринку праці: працевлаштування та адаптація. Реінтеграція ветеранів у професійне життя: програми та інструменти. Регіональні аспекти повоєнного відновлення ринку праці.	8
Тема 10. Міжнародний досвід регулювання ринку праці та адаптація моделей гнучкої безпеки й активної політики зайнятості до умов України Порівняльний аналіз моделей державного регулювання зайнятості (США, ЄС, скандинавська модель). Acquis Європейського Союзу у сфері зайнятості та соціальної політики: вимоги до адаптації законодавства України. Конвенції та рекомендації МОП як міжнародні стандарти регулювання зайнятості. Адаптація моделі гнучкої безпеки до умов трансформаційної економіки України. Європейська стратегія зайнятості та її інструменти. Перспективи гармонізації національного законодавства про зайнятість зі стандартами ЄС.	8
Загальна кількість годин	**80**

Тематика індивідуальних завдань

Не передбачено

Неформальна освіта

До неформальної освіти відносяться: професійні курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн освіта, професійні стажування тощо. Зарахування результатів навчання, набутих у неформальній освіті розповсюджується як на нормативні, так і на вибіркові навчальні дисципліни/освітні

компоненти. Рекомендовані в силабусі елементи неформальної освіти можуть бути зараховані за спрощеною процедурою без додаткової валідації результатів (створення предметної комісії).

Література, навчальні матеріали та інформаційні ресурси

Основна література

1. Інституційні засади розвитку ринку праці в Україні : колективна монографія; за наук. ред. д.е.н., проф. І. Л. Петрової, д.е.н. В. В. Близнюк ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». Київ, 2021. 472 с.
2. Ільїч Л.М., Акіліна О.В. Економіка праці та соціально-трудові відносини: підручник. К. : Київський ун-т ім. Бориса Грінченка, 2020. 952 с.
3. Карпіщенко О. І. Економіка праці та соціально-трудові відносини : підручник. Суми : Сумський державний університет, 2024. 349 с.
4. Ринок праці України 2022–2023: стан, тенденції та перспективи : звіт. Державна служба зайнятості України. Київ, 2023. 99 с.
5. Розвиток світового ринку праці в умовах глобалізації: трансформаційний дискурс. Монографія. Калініна С. П., Булатова О. В., Кушнаренко О. П., Савченко Е. О; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора С. П. Калініної, д-ра екон. наук, професора О. В. Булатової. Вінниця : ТВОРИ, 2022. 221 с.
6. Чернявська О. В. Ринок праці : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 522 с.
7. Круглов В. Державна політика трансформації ринку праці: виклики цифрової епохи. Науковий вісник: Державне управління. 2021. № 1(7). С. 140–161. https://doi.org/10.32689/2618-0065-2021-1(7)-140-161
8. Круглов В. В., Терещенко Д. А. Державна політика відновлення людського капіталу в Україні в післявоєнний період. Освітня аналітика України. 2023. № 2(23). С. 21–33. https://doi.org/10.32987/2617-8532-2023-2-21-33.
9. Круглов В., Бублій М. Взаємодія механізмів публічного урядування у сферах корпоратизації державних підприємств та імміграційної політики: стратегічний підхід до відновлення людського капіталу України. Наукові перспективи. 2024. № 9(51). С. 193–202. https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-9(51)-193-202
10. Круглов В. В., Клочко В. С. Соціальні наслідки впровадження штучного інтелекту на трансформацію ринку праці України. Габітус. 2025. Вип. 80. С. 11–15. https://doi.org/10.32782/hbts.80.1
11. Regulation and the Labour Market 2024 : report. London : CIPD, 2024. URL: https://www.cipd.org/globalassets/media/knowledge/knowledge-hub/reports/2024-pdfs/regulation-and-the-labour-market-2024-new.pdf
12. OECD Employment Outlook 2023. Paris : OECD Publishing, 2023. URL: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-employment-outlook-2023_08785bba-en.html
13. OECD Employment Outlook 2025: Can We Get Through the Demographic Crunch?, OECD Publishing, Paris, 2025. https://doi.org/10.1787/194a947b-en

Додаткова література

1. Мірошниченко О., Назаренко В., Степаненко О., Соцька А., Ждан П. Працевлаштування осіб з інвалідністю: практичний посібник За редакцією О. Мірошниченка. Київ, 2023. 80. с.
2. Мобільність робочої сили України: тенденції та перспективи : колективна монографія; за наук. ред. д.е.н., проф. І. Л. Петрової, д.е.н. В. В. Близнюк ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». Київ, 2023. 334 с.
3. Судаков М., Лісогор Л. Ринок праці України 2022–2023: стан, тенденції та перспективи. Державна служба зайнятості України, Федерація роботодавців України, Міністерство освіти і науки України, Європейський банк реконструкції та розвитку, Фонд міжнародної солідарності (Solidarity Fund PL), 2023. 168 с.
4. Handbook of Labor, Human Resources and Population Economics; ed. by K. F. Zimmermann. Cham : Springer, 2021. DOI: 10.1007/978-3-319-57365-6.

Інформаційні ресурси

1. Нормативно-правова база https://zakon.rada.gov.ua/laws

2. . Офіційне Інтернет-представництво Президента України. – www.president.gov.ua.
3. Кабінет Міністрів України – http://www.kmu.gov.ua/
4. Нормативні акти України – http:// www.nau.kiev.ua
5. Офіційний веб-сайт Національного агентства України з питань державної служби. www.nads.gov.ua.
6. Офіційний веб-сайт European Group of Public Administration (EGPA). http://www.iias-iisa.org/egpa/
7. Бібліотека імені В. Вернадського: http://www.nbuv.gov.ua

Система оцінювання

Підсумкова оцінка з освітнього компонента визначається відповідальним лектором за темами, видами занять, тощо у відповідності до силабусу і є інтегральною оцінкою результатів усіх вид навчальної діяльності здобувача вищої освіти. Підсумкова оцінка повинна відображати всі оцінки за складовими навчального процесу з урахуванням їх вагових показників k:

Поточний контроль (практичні, семінарські), k_1	Контрольні роботи (за наявності), k_2	Індивідуальне завдання (за наявності), k_3	Підсумковий контроль (для ОК з іспитом), k_4
0,6			0,4

Сума коефіцієнтів повинна складати одиницю: $k_1 + k_2 + k_3 + k_4 = 1$. Підбір вагових коефіцієнтів підсумкової оцінки здійснює розробник курсу.
Розрахунок підсумкової оцінки проводиться за формулою:

$$O = П \cdot k_1 + K \cdot k_2 + I \cdot k_3 + Пк \cdot k_4$$

де: *П* – середньозважена середня оцінка за поточний контроль
І – оцінка за виконання індивідуального завдання
К – середньозважена оцінка за контрольні роботи
Пк – оцінка за підсумковий контроль

$$\text{П} = \frac{\text{П}_1 \cdot a_1 + \text{П}_2 \cdot a_2 + \ldots + \text{П}_n \cdot a_n}{\sum_{i=1}^{n} a_i}$$

де: a_i - ваговий коефіцієнт за кожне практичне (семінарське) або лабораторне заняття.

$$K = \frac{K_1 \cdot b_1 + K_2 \cdot b_2 + \ldots + K_m \cdot b_m}{\sum_{i=1}^{m} b_i}$$

де: b_i - ваговий коефіцієнт за кожну контрольну роботу.

Поточні оцінки за кожну складову (П, *К*, *І*,...) виставляються за 100-бальною шкалою згідно з положенням «Про критерії та систему оцінювання знань та вмінь і про рейтинг здобувачів вищої освіти» НТУ «ХПІ».

Підсумкова оцінка виставляється відповідно до розрахованої *О* з округленням до найближчого цілого числа в більшу сторону.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.
Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/

Погодження

Силабус погоджено

30.08.2025

Завідувач кафедри
Володимир МОРОЗ

30.08.2025

Гарант ОП
Володимир МОРОЗ